

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**

Jilská 1, Praha 1
Tel./fax: 286 840 129
E-mail: paulina.tabery@soc.cas.cz

Názory obyvatel na členství v NATO a na obranu ČR

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost 2011, v11-01</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>10. 1. – 17. 1. 2011</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1035</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>PM.40, PM.41, PM.42, PM.42d, PM.43</i>
Zveřejněno dne:	<i>15. března 2011</i>
Zpracovala:	<i>Paulína Tabery</i>

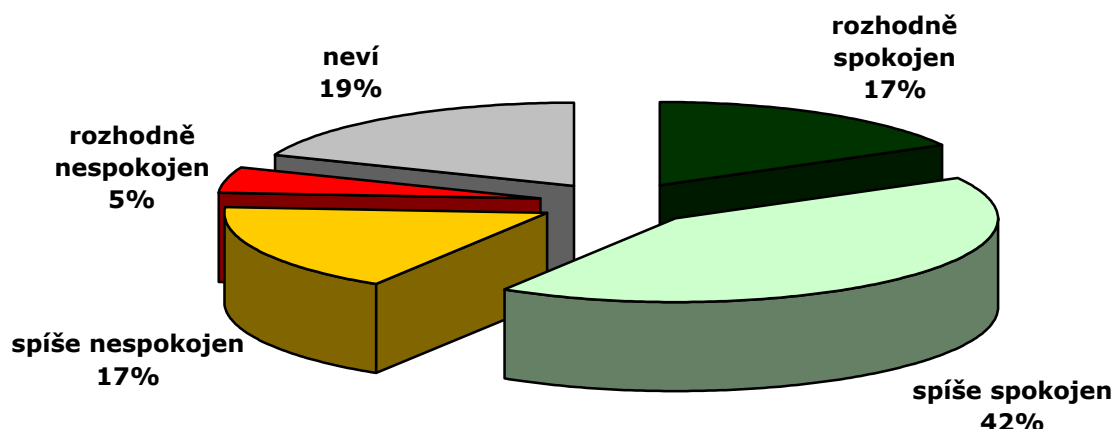
V lednu 2011 byl do výzkumu Naše společnost zařazen blok otázek týkající se NATO a obrany státu. V rámci něj byla zkoumána spokojenost s členstvím ČR v NATO, mínění o důsledcích členství ČR v NATO a pomocí výroků také zjišťováno mínění o obraně státu.

U veřejnosti poměrně výrazně převažuje spokojenost s členstvím v NATO (59 %) nad nespokojeností (22 %). Poměrně velká část obyvatel (19 %) se k této otázce neumí vyjádřit, z čehož lze usuzovat, že toto téma je pro ně poměrně odtažitě a složité.

Spokojenost s členstvím o něco častěji a zejména důrazněji vyjadřují muži, ženy zase v o něco větší míře neumí zaujmout postoj. Spolu s vyšší dosaženého formálního vzdělání stoupá i podíl spokojených v jednotlivých vzdělanostních skupinách, přičemž výrazně nejvíce jich je mezi vysokoškoláky. Také lidé s dobrou životní úrovní jsou ve větší míře spokojeni s členstvím v NATO, ve srovnání s těmi, kteří svou životní úroveň označují neutrálně, a zejména s těmi se špatnou životní úrovní. V posledně jmenované skupině je podíl spokojených a nespokojených v podstatě vyrovnaný. Z hlediska stranických preferencí jsou s členstvím v NATO spokojenější příznivci ODS a TOP 09,

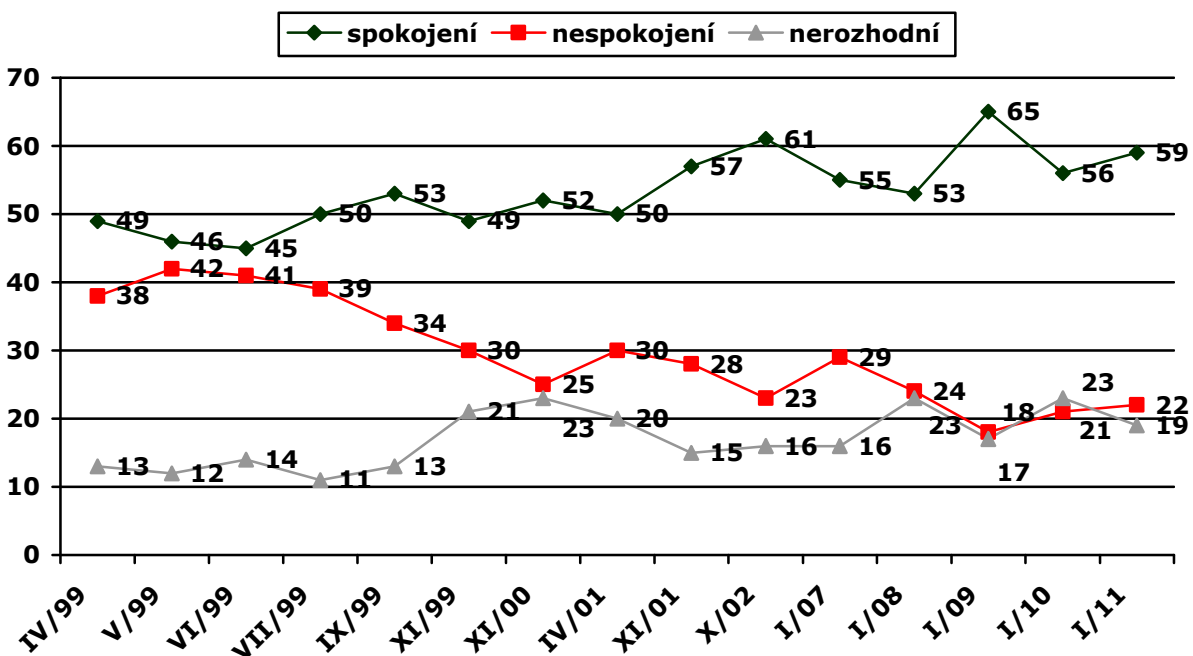
naopak méně spokojeni jsou sympatizanti ČSSD a KSČM. Potenciální voliči Věcí veřejných tíhnou v tomto případě spíše k průměru.

Graf 1: Spokojenost/nespokojenost s členstvím ČR v NATO¹

Ve srovnání s předešlým šetřením nedošlo k významným posunům ve spokojenosti či nespokojenosti s členstvím v Severoatlantické alianci a po poklesu spokojenosti mezi roky 2009 a 2010 je v posledních dvou letech situace ustálená.

Graf 2: Spokojenost/nespokojenost s členstvím ČR v NATO (1999-2011)

¹ Znění otázky: „Jste spokojen nebo nespokojen s tím, že ČR je členem NATO?“ Varianty odpovědí: rozhodně spokojen, spíše spokojen, spíše nespokojen, rozhodně nespokojen.

Dalším tématem bloku byly názory na obranu státu, které byly zjišťovány pomocí souhlasu či nesouhlasu s předloženými výroky. Mínění v této oblasti se ukázalo být poměrně rozporuplné. Naprostá většina občanů (86 %) souhlasí, že suverenitu státu je potřebné bránit za každou cenu. Ovšem stejně tak si více než polovina myslí, že je zbytečné uvažovat o obraně státu, jelikož rozhodují velmoci (61 %), kdyby k něčemu došlo, stejně bychom se neubránili (66 %), a že náklady na obranu zbytečně zatěžují státní rozpočet (58 %). V názoru, zda je armáda ČR na úrovni armád západních zemí, je veřejnost rozdělena: necelá polovina (46 %) obyvatel se domnívá, že tomu tak je, dvě pětiny jsou přesvědčeny o opaku.

Tabulka 1: Souhlas/nesouhlas s výroky o obraně²

	rozhodně souhlasí	spíše souhlasí	spíše nesouhlasí	rozhodně nesouhlasí
Suverenitu státu je třeba za každou cenu bránit.	42	44	7	1
Náklady na obranu státu zbytečně zatěžují státní rozpočet.	18	40	28	7
Naše armáda je na úrovni armád vyspělých západních zemí.	13	33	28	12
Kdyby k něčemu došlo, stejně bychom se neubránili.	24	42	18	6
Je zbytečné uvažovat o obraně státu, protože o takové malé zemi, jako jsme my, stejně rozhodují velmoci.	23	38	22	9

Pozn.: Dopočet do 100 % tvoří spontánní odpovědi *nevím*.

Jak je vidět z časového srovnání, mínění o vybraných aspektech obrany státu se ve srovnání s předešlým rokem příliš nezměnilo, jen se opět velmi mírně zvedl souhlas s tím, že armáda ČR je na úrovni armád západních států. Od roku 2009 je však viditelný trend posilování názoru, že náklady na obranu zbytečně zatěžují státní rozpočet (o 7 procentních bodů).

Tabulka 2: Souhlas/nesouhlas s výroky o obraně 1992-2011 (v %)

		1992	1993	1996	1997	1999	2001	2002	2007	2008	2009	2010	2011
Suverenitu státu je třeba za každou cenu bránit.	S	86	89	87	85	87	81	87	88	85	90	84	86
	N	10	7	7	10	8	13	9	9	10	7	9	8
O malé zemi rozhodují velmoci.	S	59	58	62	65	62	68	61	60	64	65	62	61
	N	35	33	30	28	32	25	30	35	28	29	28	31
Kdyby k něčemu došlo, stejně bychom se neubránili.	S	62	65	67	69	63	67	62	63	70	69	64	66
	N	29	26	22	22	28	22	28	28	21	21	24	24
Náklady na obranu státu zbytečně zatěžují státní rozpočet.	S	53	55	52	51	44	59	57	55	58	51	55	58
	N	41	38	40	41	51	34	37	38	35	42	35	35
Naše armáda je na úrovni armád vyspělých západních zemí.	S	-	-	-	-	-	-	-	-	41	53	42	46
	N	-	-	-	-	-	-	-	-	38	31	41	40

Pozn.: Údaje v tabulce představují součty podílů *rozhodně + spíše souhlasí*, respektive *rozhodně + spíše nesouhlasí*.

² Znění otázky: „Na obranu státu existují nejrůznější názory. Přečtu Vám některé a Vy mi prosím řekněte, zda s nimi souhlasíte nebo nesouhlasíte. a) Suverenitu státu je třeba za každou cenu bránit. b) Náklady na obranu státu zbytečně zatěžují státní rozpočet. c) Naše armáda je na úrovni armád vyspělých západních zemí. d) Kdyby k něčemu došlo, stejně bychom se neubránili. e) Je zbytečné uvažovat o obraně státu, protože o takové malé zemi, jako jsme my, stejně rozhodují velmoci.“ Varianty odpovědí: rozhodně souhlasí, spíše souhlasí, spíše nesouhlasí, rozhodně nesouhlasí.

Dále byly respondentům předloženy dvojice protichůdných výroků týkající se členství v Severoatlantické alianci, ze kterých měli dotázaní za úkol vybrat ten, který je blíže jejich přesvědčení. V otázce, zda je členství v NATO zárukou nezávislosti, nebo formou podřízení cizím mocnostem, je veřejnost rozdělena: 46 % se přiklání spíše k nezávislosti, 48 % k podřízení velmocím. Ve srovnání minulým šetřením v lednu 2010 došlo k mírnému posílení názoru o nezávislosti, a to na úroveň roku 2009. V posledních čtyřech letech je tak viditelné toto celkem mírné kolísání. V dlouhodobějším horizontu, tedy od začátku měření v roce 1999, však lze mluvit o trendu jistého posílení mínění o tom, že členství v NATO je spíše zárukou nezávislosti.

Názory veřejnosti na členství v Severoatlantické alianci jako na záruku bezpečnosti a stability jsou již jednoznačnější. Je tomu tak jak v případě ČR, kde se tři pětiny veřejnosti přiklonily k výroku, že členství v NATO zajišťuje mír a bezpečnost pro naši zemi, tak v případě Evropy, kde si téměř tři čtvrtiny občanů spíše myslí, že členství v této organizaci zvyšuje mír a stabilitu. I v těchto případech lze pozorovat kolísání v názorech v posledních čtyřech letech a mírný nárůst mínění o zajištění bezpečnosti a míru od posledního měření. Podobně jako v prvním případě i zde je v dlouhodobějším horizontu od roku 2000 viditelný trend posilování kladných názorů na členství v alianci.

Tabulka 3: Důsledky začlenění ČR do NATO (%)³

	1999	2000	2001	2002	2007	2008	2009	2010	2011
Členství v NATO je zárukou nezávislosti ČR.	34	38	34	42	41	40	46	40	46
Členství v NATO je formou podřízení se ČR cizím mocnostem.	45	47	50	50	54	54	48	53	48
Členství v NATO zajišťuje mír a bezpečnost ČR.	42	44	42	49	48	50	58	50	58
Členství v NATO zvyšuje nebezpečí, že ČR bude vtažena do vojenského konfliktu.	36	40	39	46	47	44	37	44	38
Členství ČR v NATO zvyšuje mír a stabilitu v Evropě.	x	56	53	71	71	66	74	69	73
Členství ČR v NATO zvyšuje napětí a nejistotu v Evropě.	x	19	19	21	21	25	19	24	20

Pozn.: Dopočet do 100 % v každé dvojici výroků tvoří spontánní odpovědi *nevím*.

³ Znění otázky: „Který z následujících výroků o členství České republiky v NATO se více blíží Vaším názorům?“

a) Členství v NATO je zárukou nezávislosti ČR. / Členství v NATO je formou podřízení se ČR cizím mocnostem.

b) Členství v NATO zajišťuje mír a bezpečnost ČR. / Členství v NATO zvyšuje nebezpečí, že ČR bude vtažena do vojenského konfliktu.

c) Členství ČR v NATO zvyšuje mír a stabilitu v Evropě. / Členství ČR v NATO zvyšuje napětí a nejistotu v Evropě.

Vliv členství v NATO na mezinárodní pozici ČR si česká veřejnost v zásadě nespojuje s oslabením této pozice, k tomuto z výroků se přiklání zhruba desetina populace starší 15 let, ale spíše s posílením (39 %) a tím, že tato skutečnost nijak neovlivňuje postavení země na mezinárodním poli (39 %). Oproti minulému šetření se náhled na tuto otázku v zásadě nezměnil, a i v delším časovém horizontu jde o poměrně stabilní názor.

Tabulka 4: Vliv členství ČR v NATO na její mezinárodní pozici (%)⁴

	1999	2000	2001	2002	2007	2008	2009	2010	2011
Posiluje pozice ČR ve světě	38	42	39	45	43	39	41	39	39
Oslabuje pozice ČR ve světě	7	8	9	7	8	8	9	9	9
Neovlivňuje pozice ČR ve světě	39	35	38	35	36	40	37	38	39
Neví	16	15	14	13	13	13	13	14	13

Pozn.: Procenta ve sloupci.

V tomto kontextu bylo také zjišťováno mínění o tom, zda je českým zájmům a bezpečnosti přikládána větší, stejná, nebo menší důležitost, než zájmům dřívějších členů NATO. Největší podíl lidí, téměř polovina, je přesvědčen, že důležitost je stejná, zhruba čtvrtina si myslí, že menší. Minimum občanů (7 %) se domnívá, že by důležitost přikládána zájmům a bezpečnosti ČR byla ve srovnání s dřívějšími členy větší. Poměrně velký podíl lidí, přibližně pětina, se k této otázce neumí vyjádřit. Ve srovnání s minulým šetřením nedošlo ke statisticky významným posunům, nicméně od roku 2009 je viditelný velmi mírný pokles u názoru, že přikládáný význam je stejný, a to na úroveň roku 2008.

Tabulka 5: Jaký význam NATO přikládá zájmům a bezpečnosti ČR oproti dřívějším členům? (%)⁵

	2002	2007	2008	2009	2010	2011
Větší	6	5	4	5	6	7
Stejný	46	46	48	54	50	48
Menší	26	30	25	22	23	24
Neví	22	19	23	19	21	21

Pozn.: Procenta ve sloupci.

⁴ Znění otázky: „Se kterým z těchto výroků souhlasíte? Členství v NATO posiluje pozice ČR ve světě, její hlas má větší mezinárodní význam. Členství v NATO přispívá k oslabování mezinárodní pozice ČR ve světě. Členství v NATO neovlivňuje postavení ČR ve světě.“

⁵ Znění otázky: „Jaký význam přikládá podle Vás NATO našim zájmům a bezpečnosti?“ Varianty odpovědí: Zájmům a bezpečnosti ČR je přikládána větší důležitost, než zájmům dřívějších členů NATO. Zájmům a bezpečnosti ČR je přikládána stejná důležitost. Zájmům a bezpečnosti ČR je přikládána menší důležitost, než zájmům dřívějších členů NATO.